

DEK KONUSMALARI - 8

ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ VE DEKARBONİZASYON ÇALIŞMALARI

Dünya Enerji Konseyi Türkiye ve Danimarka Büyükelçiliği iş birliği ile sekizincisini düzenlediğimiz DEK Konuşmaları programımızda; Danimarka Krallığı İklim Büyükelçisi Tomas Anker CHRISTENSEN ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı ve DEK Türkiye Başkanı Dr. Alparslan BAYRAKTAR'ın açılış konuşmalarıyla başladı.

Moderatörlüğünü Dünya Enerji Konseyi Türkiye Başkan Yardımcısı Sn. Kıvanç ZAIMLER'in yaptığı, "Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji: Dekarbonizasyon Yolunda Yeni Politikalar" konulu birinci oturum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanı Sn. Dr. Abdullah Buğrahan KARAVELİ, Danimarka Enerji Ajansı Takım Lideri Sn. August ZACHARIAE, Kalyon Enerji Yatırımları A.Ş. İcra Kurulu Üyesi Sn. Dr. Murtaza ATA, Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği (TÜREB) Başkanı Sn. İbrahim ERDEN ve DANFOSS Satış Direktörü Sn. Serhan GÜNEL'in katılımlarıyla gerçekleşti.

Moderatörlüğünü Dünya Enerji Konseyi Türkiye Başkan Yardımcısı Sn. Murat ÖZYEGİN'in yaptığı, "Yeni Teknolojiler ve Finans Modelleri" konulu ikinci oturum ise Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Kıdemli Bankacı Sn. Mehmet Erdem YAŞAR, Yenilenebilir Enerji Avrupa, MENA ve LATAM, VESTAS Teknik Satış Direktörü Sn. Pau ROCA, Avrupa Yatırım Bankası (EIB) Türkiye Direktörü Sn. Umberto DEL PANTA, Garanti Bankası A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı Sn. Ebru Dildar EDİN ve IC4R Direktörü Sn. Prof. Matthias FINGER'i katılımcılarla bir araya getirdi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı ve DEK Türkiye Başkanı Dr. Alparslan BAYRAKTAR;

Sayın BAYRAKTAR, konuşmalarına, "son iki yıldır yaşamakta olduğumuz pandemi süreci tüm dünya ekonomilerini ve enerji piyasalarını oldukça derinden etkiledi. Çok önemli iktisadi ve sosyal sonuçlar doğurdu. İklim değişikliği krizi, pandemi, küresel tedarik zincirinde yaşanan bozulmalar, yüksek emtia ve enerji fiyatları vb. kriz üzerine kriz yaşadığımız dünyada şimdi yeni bir krizimiz var. Bir jeopolitik krizle karşı karşıyayız. Arz güvenliği ile ilgili endişelerin bu kadar artmış olduğu bir dönemde enerji dönüşümünü ve dekarbonizasyon konusunu ele aldığımız bu programda bütün bu yaşadığımız ve yaşamakta olduğumuz sıkıntılı süreçlerin doğru yönetildiğinde başarılı bir enerji dönüşümü için ciddi fırsatlar olduğunu düşündüğümüz için bu toplantıyı tertip ettik." diyerek başladı.

Bugün Türkiye'nin enerji dönüşümü hikayesini 2053 dekarbonizasyon, karbon nötr bir ekonomi ve enerji sistemine sahip olmak için stratejilerimizi, programlarımızı ve bu anlamda bölgesel enerji iş birliklerine, küresel enerji iş birliklerine yaklaşımımızla ilgili değerlendirmelerini sunmak istediğini belirterek konuşmalarına devam etti.

Sayın BAYRAKTAR;

Türkiye enerji piyasaları son 20 yıldır çok önemli bir dönüşüm içerisinde ve 2017 yılında Milli Enerji ve Maden Politikamızı ilan ettiğimizde dönüşümün ikinci fazına geçmiş olduk. Bu dönüşüm içerisinde arz güvenliğini, yerleştirmeyi ve daha öngörülebilir bir piyasa yapısına sahip olmayı hedefledik.

Bütün geçmiş döneme baktığınızda Türkiye'deki enerji politikaları iki temel konuya çözüm bulmaya odaklandı. Bunlardan bir tanesi artan talebi karşılamaya yönelik politikalar ve yatırımları gerçekleştirmek. İkincisi ise, maalesef Türkiye'nin enerjide karşı karşıya kaldığı en önemli sınama olan dışa bağımlılığı azaltmak üzerine politikalar geliştirildi. Artan talebi karşılamak üzere yatırımın, sermayenin ülkeye çekilmesi hedeflendi. Bütün bu temel iki hedef doğrultusundaki enerji politikalarımıza yeni bir hedef eklendi. O da Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'nı TBMM'de onaylamasından sonra ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Türkiye'nin 2053'de karbon nötr bir ekonomi olma hedefi doğrultusunda yeni bir sınamayla, daha büyük bir hedef ile karşı karşıyayız. Türkiye önümüzdeki 30 yıl boyunca ekonomisini dekarbonize etmek için çok iddialı programla yola çıkıyor. Bildiklerimizi ve yapmaya alışık olduğumuz şeyleri değiştirmemiz gereken bir döneme girdiğimizi ifade edebilirim.

Türkiye'nin dekarbonizasyonunu sağlamak için ETKB veya enerji sektörü olarak odaklandığımız dört temel konu var. Bunlar yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, nükleer enerji ve doğal gaz.

Yenilenebilir enerjiye baktığınızda, son dönemde yapılan yatırımlarla birlikte Türkiye'nin kurulu gücü içerisinde yenilenebilir enerjinin payı %54'e ulaşmış durumda. Özellikle güneş ve rüzgarda dünyada 12. Avrupa'da 5. Sırada yer alıyoruz. Yine bu sayede 2020 yılında 70 milyon ton sera gazı emisyonundan sarfınazar edebildi. 2021 yılında yine bu rakam 71 milyon ton olarak gerçekleşti. Bu kadar emisyonun önüne geçmiş olduk.

YEKA modeli sayesinde artık yenilenebilir kaynaklı elektrik üretim tesislerinin kurulması ve bu ekipmanlarla ilgili ar-ge faaliyetlerini, imalat tesislerinin teşvik edilmesiyle önemli bir ekosistemin kurulduğuna inanıyoruz.

Enerji verimliliği de önemli bir politika aracı olarak önümüzde duruyor. Türkiye son 20 yılda birincil enerji tüketimine %18'lik bir iyileştirme yaptığını görüyoruz. 2018 yılında yayınlanan ilk ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında 2023 yılına kadar primer enerjide %14'lük bir azaltım ve altı farklı kategoride, altı farklı sektörde buna binalar, ulaştırma, tarım, sanayi ve başta enerji sektörleri olmak üzere 55 farklı eylem planı tanımladık. Bu sayede 66 milyon ton karbon azaltma hedefi ile yola çıktık.

Enerji verimliliği, yenilenebilir, kaynak çeşitlendirilmesi ve düşük emisyonlu üretim bakımından nükleeri Türkiye'nin enerji miksi içerisine mutlaka koymak istiyoruz. Bu

anlamda ilk ünitesini önümüzdeki yıl devreye almayı planladığımız Akkuyu Nükleer Santralında çalışmalar büyük bir hızla devam ediyor. Diğer ünitelerin de devreye girmesiyle 2026 yılına kadar toplam 4.8 Gwh kurulu güce tamamen emisyon sıfır bir elektrik üretim tesisine kavuşmuş olacağız. Yaklaşık 35 milyon ton sera gazından kaçınmış olacağız.

Türkiye'ye doğal gaz açısından baktığınızda Avrupa'nın dördüncü büyük piyasası. 60 milyar m³'lük ciddi bir tüketime sahip. Bu anlamda doğal gaz alt yapısına çok büyük yatırımlar gerçekleştirdik ve uluslararası gaz boru hatları projelerini gerçekleştirdik. Gazlaştırma tesislerimizin kapasitesini yaklaşık dört katına çıkardık. Şimdi üçüncü FSRU terminalimizde hazır hale geldi. Gerek yeraltı depolaması gerek gazlaştırma tesisleri yatırımlarıyla güçlü bir doğalgaz alt yapısına sahip olduğumuzu düşünüyoruz. Mega boru hatları projeleri TANAP ve Türk Akım'ı da kısa bir sürede hayata geçirdik.

Arz kaynaklarını çeşitlendirme ve hem ülke bazlı çeşitlendirme hem de rota bazlı çeşitlendirmenin enerji güvenliği açısından önemli olduğuna inanıyoruz.

Akdeniz'de sekiz tane derin deniz kuyusu kazdık. Karadeniz'deki kuyularımızda Türkiye'nin 2020 yılında dünyanın offshore en büyük gaz keşfini gerçekleştirdik. 540 milyar m³'lük bir rezerve ulaştık. Bu rezervden ilk gazı üretmek ve Türkiye'deki BOTAŞ'ın hatlarına getirmek üzere büyük bir çalışma devam ediyor.

Mevcut boru hatlarımızı, alt yapımızı tüm kapasitede kullanmak istiyoruz. Mevcut tedarikçilerimizden Avrupa'ya daha fazla gaz getirebiliriz. Bunun yanında farklı gaz kaynaklarından Türkmenistan'dan, Irak'tan ve elbette ki doğu Akdeniz kaynaklarından Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya gelmesi ile ilgili çabalarımızın olabileceğini ifade ediyoruz.

Son yıllarda yaşana gelişmeler kapsamında özellikle hidrojen, depolama, dijitalleşme, elektrifikasyon ve dağıtık üretim, elektrikli araçlar gibi hususlarda da önemli ilerlemeler var. Çok yakın bir dönemde sistemimizin içerisinde daha yoğunluklu olarak yer alacağını düşünüyoruz.

Sürdürülebilir enerji dönüşümü için sadece enerji dönüşümünden bahsetmememiz lazım. Daha akıllı enerji dönüşüm politikalarından bahsetmemiz lazım. Daha duyarlı daha yanıtlayıcı daha esnek daha rasyonel, ayakları sağlam yere basan ve en önemlisi müşteriyi, tüketiciyi merkeze alan dijital bir enerji dönüşümünden bahsediyorum. Elbette ki jeopolitik gelişmelerin ülkemizin arz güvenliğine enerji dönüşüm sürecine olumsuz yansımaması için de bu toplantıda olduğu gibi uluslararası iş birliği ve dayanışmanın da artırılarak sürdürülmesi gerektiğini düşünüyorum.